Конституція – основний закон України

На виконання Указу Президента України від 15 березня 2016 року № 94/2016 та плану заходів Одеської обласної адміністрації щодо відзначення 20-ї річниці Конституції України, затвердженого наказом з метою формування високого рівня правової свідомості та правової культури студентів, Науковою бібліотекою ОНУ імені І.І. Мечникова організовано віртуальну книжкову виставку «Конституція – основний закон України».

Огляд починається з праць, що прослідковують суспільно-політичну думку Київської Русі, Гетьманщини, доби Української революції 1917-1921 рр., закінчуючи останніми змінами до чинної Конституції України.

28 червня 2016 року виповнюється 20 років з дня прийняття Конституції України.

Прийнята більшістю голосів парламенту, Конституція України стала основним законом нашої держави.

На шляху до Конституції.

Витоки українського конституційного процесу мають давні історичні традиції. Ще в період Київської Русі на віче укладалися договори між князем і народом, князем і його дружиною, що відображено в різних редакціях "Руської правди". Під час перебування значної частини українських земель у складі Великого князівство Литовського, литовська знать запозичила та активно використовувала правові відносини, що склались та оформились ще за часів Київської Русі. Переважно на основі давньоруського звичаєвого права було складено основний кодекс держави – литовські статути, що діяли з XVI століття до початку XIX століття.

Після Люблінської унії 1569 року, коли відбулось об’єднання Польського королівства з Великим князівством Литовським, виникає нова держава – Річ Посполита. За основу суспільного ладу та державного устрою було узято польський тип монархічної держави, що передбачав собою шляхетську республіку, короля обирала шляхта на сеймі. Він заключав договори зі шляхтою на основі яких він і мав керувати державою.

В цей же час розвивається і звичаєве право. Так, традиції давньоруських віче були трансформовані у козацькі ради на Запорізькій Січі. Запорізька Січ, на відміну від Речі Посполитої, була суспільним утворенням з прямою та загальною демократією. Усі важливі рішення (питання війни та миру,

посольств, виборів кошового отамана, курінних, усіх важливих посад) відбувались прямим голосуванням на січових радах.

Після Зборівського договору 1649 року, коли було утворено Військо Запорізьке, система козацьких рад та прямої демократії охопила усю територію, що входила до складу держави Богдана Хмельницького.

Про цей період та політично-правові засади того часу, можна довідатись з видань:

Історія українського парламентаризму. Від допарламентських форм організації політичного життя до сьогодення / О. Г. Аркуша, Т. А. Бевз, В. М. Горобець [та ін.] ; гол. ред. В. М. Литвин ; НАН України, Ін-т історії України. – Київ : Дніпро, 2010. – Т. 1-3. – 635 с. : іл. (162/ 9731)

У даній праці детально описано шлях українського парламентаризму та формування правової держави, ретельно проаналізовано періоди Київської Русі та Гетьманщини. Зокрема, охарактеризована діяльність українців, які працювали в законодавчих органах Російської та Австро-Угорської імперії, міжвоєнної Польщі, Чехословаччини та СРСР. Їх досвід раніше залишався здебільшого поза увагою дослідників. Також проаналізовано діяльність Верховної Ради та конституційний процес у сучасній Україні.

Історія держави і права України : навчальний посібник для підготовки до іспитів / упоряд. : І. В. Тетарчук, Т. Є. Дяків. – Київ : Центр учбової літ. (ЦУЛ), 2013. – 213 с. (152/ 3660)

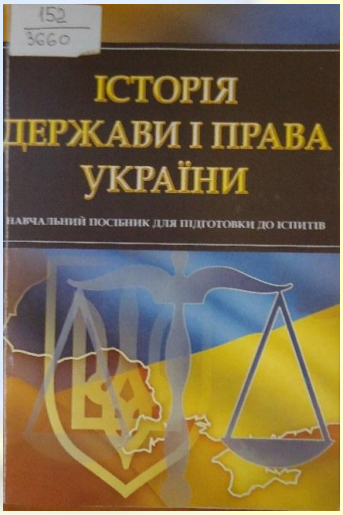

У даному посібнику проаналізовано основні віхи українського державотворення, досліджуються особливості державно-правових явищ, особливості їх функціонування в той або інший історичний період у стислому форматі.

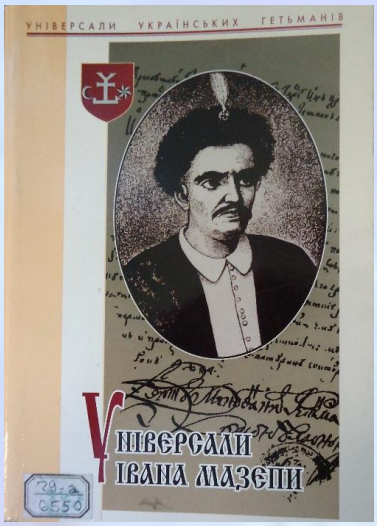

Універсали Івана Мазепи, 1687-1709 / упоряд. І. Л. Бутич ; гол. ред. П. С. Сохань ; НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. – Київ ; Львів : Наукове т-во ім. Шевченка, 2002. – 780 с. – (Універсали укр. гетьманів ; Сер. 1 . Матеріали до укр. дипломатарію). (79-а/ 6550)

У збірці вміщено 497 документів: угоди, накази, універсали з архівосховищ України, що характеризують соціально-економічний розвиток, політичне становище, правові відносини в кінці XVII – початку XVIII століття.

За думкою більшості дослідників, першу українську Конституцію слід вважати затвердження 5-го квітня 1710 року «Пактів і Конституції прав і вольностей Війська Запорозького» гетьманом Пилипом Орликом у місті Бендери. Дана Конституція закріплювала за козацькою державою (вона мала офіційну назву «Військо Запорізьке») ті землі, що входили до складу держави Богдана Хмельницького згідно Зборівського договору 1649 року: Чернігівське, Київське та Брацлавське воєводство. Державна влада поділялась на три гілки: законодавчу (Генеральна Рада), виконавчу (гетьман та його уряд) і судову (Генеральний Суд). Визнавалось право міст на Магдебурзьке право, соціальний захист певних соціальних страт населення, було визначено окремий статус та автономію Запорозької Січі, порушувались питання щодо церкви тощо. Проте, деякі з істориків не вважають цей юридичний документ у звичному для новітнього часу дефініцією, а радше звичний для Речі Посполитої договір та пакти між монархом і його підданими, особливо, якщо брати до уваги те, що Пилип Орлик та більшість його оточення навчались у Києво-Могилянській колегії, котра багато запозичила з політичної культури західної Європи та Речі Посполитої.

"Пакти і Конституції" Української козацької держави (до 300-річчя укладення) / упоряд. та підгот. текстів М. С. Трофимук ; упоряд. Т. В. Чухліб ; відп. ред. В. А. Смолій ; НАН України, Ін-т історії України, [та ін.]. – Львів : Світ, 2011. – 439 с. – Факсиміле. (152/3621)

У даному виданні відтворено тексти оригіналу староукраїнською мовою та відомих на сьогодні списків «Пактів і Конституцій законів і вольностей Війська Запорозького», які були укладені між гетьманом Пилипом Орликом та козацькою старшиною і козаками. Наведено переклад тексту на українську, англійську, німецьку, російську та французьку мови. Публікація супроводжується розлогою археографічною передмовою, лінгвістичним аналізом тексту та науковим коментарем до нього. У книзі факсимільно відтворений нарис Миколи Василенка, який присвячений «Пактам і Конституції законів і вольностей Війська Запорозького».

Різниченко В. Пилип Орлик – гетьман України: історичні оповіді / Василь Різниченко. – Київ : Укр. письменник, 1996. – 302 с. (79-а/5065)

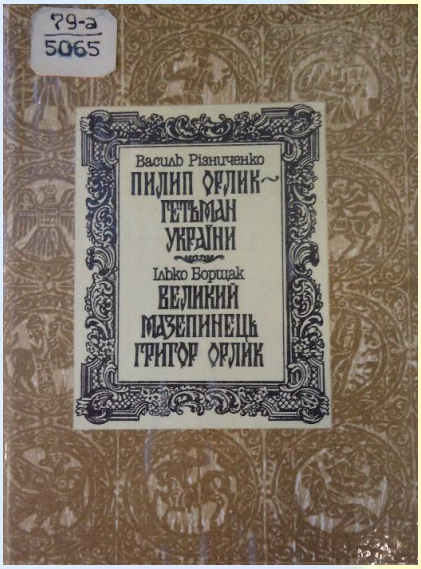

У роботі видатного, але забутого історика-краєзнавця В. Різниченка висвітлюються основні віхи біографії гетьмана Пилипа Орлика. Автор детально аналізує еміграційний період життя гетьмана, особливо акцентуючи увагу участі Пилипа Орлика у створенні та розробці Конституції.

Відродження українського державотворення в 1917 році та пробудження народу від летаргічного сну, не залишило осторонь і конституційні процеси.

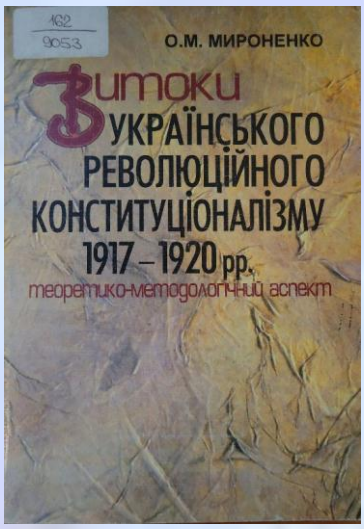

Мироненко О. Витоки українського революційного конституціоналізму 1917-1920 рр.: теоретико-методологічний аспект / О. М. Мироненко; відп. ред. І. Б. Усенко. – Київ : НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2002. – 258 с. (162/9053)

У монографії на основі потужної джерельної бази висвітлено теоретико-методичний базис діячів Української революції, їхні ідеали, політико-ідеологічні засади для побудови держави. Автор висвітлює і еволюцію поглядів керманичів на державотворчі процеси в Україні. У праці йде мова про іноземний вплив на державотворчі та конституційні процеси в Україні в період з 1917-1921 рр. Значним доробком даного видання є те, що в ньому вперше опубліковані тексти проектів конституцій Української держави.

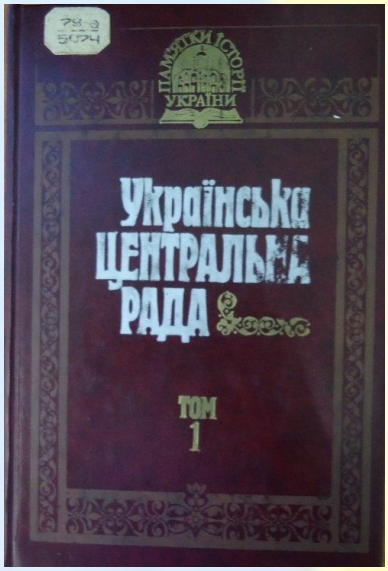

Українська Центральна Рада: : документи і матеріали : у 2-х т. / упоряд. : В. Ф. Верстюк [та ін.] ; відп. ред. В. А. Смолій ; НАН України, Ін-т історії України. – Київ : Наукова думка, 1996. – (Пам'ятки історії України. Джерела новітньої історії ; 5). (79-а/5074)

У даному збірнику подана велика кількість документів Центральної Ради: протоколи, звернення, меморандуми, Універсали, постанови, законопроекти, декларації, звернення, засідання, циркуляри. Слід виокремити проекти Конституції та Конституцію, яка була прийнята 29-го квітня 1918 року.

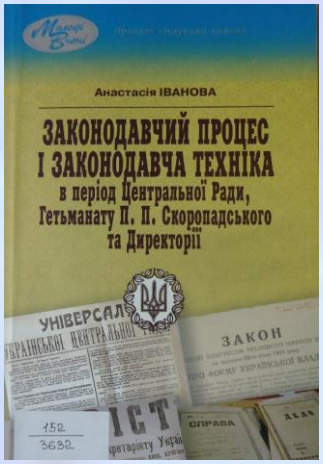

Іванова А. Ю. Законодавчий процес і законодавча техніка в період Центральної Ради, Гетьманату П. П. Скоропадського та Директорії / А. Ю. Іванова ; відп. ред. І. Б. Усенко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ, 2011. – 222 с. (156/3632)

У праці на основі нормативно-правових актів Центральної Ради розглядаються основні стадії законодавчого процесу, систематизація законодавчих актів, особливості їх створення. Автор наголошує на доцільності та актуальності законодавчого процесу Центральної Ради, Гетьманату, Директорії, можливості використання тогочасного досвіду і методів у наш час.

Вегеш М. М. Карпатська Україна на шляху державотворення / М. М. Вегеш, М. Ю. Токар. – Ужгород : Карпати, 2009. – 446 с. (79-а/7894)

У праці детально проаналізовано віхи державотворчих процесів, що відбувались на теренах Закарпаття. Неабияким головним чинником є потужна джерельна база та історіографія роботи. Важливим моментом є спроба узагальнення державотворчого процесу та національного руху в Закарпатті у період з 1918 по 1939 рік. Також в монографії характеризуються відносини Закарпаття та вплив на його суспільно-політичне життя, що відбувались у Західній та Наддніпрянській Україні.

Прийняття Конституції.

На початку 1990-х років було створено та обговорено у Верховній Раді концепцію нового Основного Закону, проте його прийняття було нівельовано лівою групою «239». Після того, як в 1994 році президентом було обрано Леоніда Кучму, посилилась напруга між Президентом та Верховною Радою, що базувалась на розподілі повноважень гілок влади та державної діяльності. Перманентне протистояння Президента і Парламенту на фоні глибокої соціально-економічної кризи посилювало негативні тенденції всіх сторін

життя в державі. Прийняття Конституційного договору в 1995 році не змогло зарадити вирішенню проблеми. Ситуація загострилась після наміру Леоніда Кучми провести Всеукраїнський референдум щодо прийняття нової Конституції з подальшим розпуском Верховної Ради.

27-го червня 1996 року відбулось чергове засідання Верховної Ради, яке тривало добу. Доленосним результатом стало прийняття 28-го червня Конституції України. Ця вирішальна ніч отримала назву «Конституційної ночі».

Гетьман В. П. Як приймалась конституція України: документальний нарис / В. П Гетьман. – Київ : Янко, 1996. – 126 с. (162/7556)

У спогадах видатного економіста, депутата двох скликань Вадима Гетьмана розкривається аналіз подій, що передували прийняттю Конституції. Праця, що написана в публіцистичному стилі, розкриває кулуарну боротьбу в стінах парламенту, протидію окремих груп депутатів. Книга цікава тим, що в ній описуються чимало фактів протидії, зволікання прийняттю Конституції, очевидцем яких був сам автор. Чимало діалогів, характеристик, власних аналізів щодо діяльності Верховної Ради становлять значущу цінність як мемуарне джерело. Вагомим плюсом книги є додатки в яких міститься чимало важливих документів.

Футей Б. Становлення правової держави: Україна 1991-2001 рр. / Б. Футей. – Миколаїв : Юрінком Інтер, 2001. – 287 с. (152/3433)

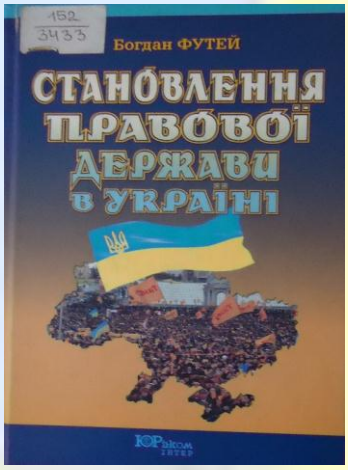

У даній праці вміщені статті, виступи, окремі доповіді автора, які присвячені проблематиці державотворчого та конституційного процесу в Україні. Неабияку цінність являють собою критичні зауваження щодо розробки Конституції України, процес її прийняття тощо. Також автор проводить порівняльний аналіз правової системи України з США.

Сучасна українська держава: історичні імперативи становлення, тенденції та проблеми розвитку : зб. статей / редкол. Ю. А. Левенець. – Київ, 2007. – 555 с. (Смынтына/892)

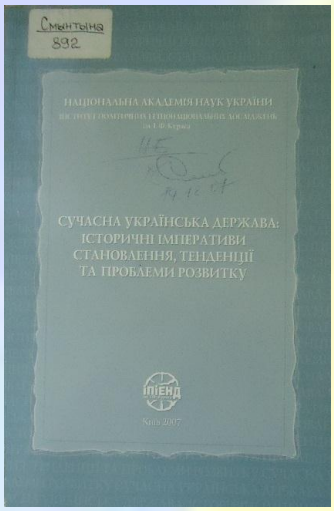

Збірник статей, які присвячені проблематиці українського державотворення та конституційних процесів в період з 1991 року. До збірки також входять статті періоду Української революції 1917-1921 рр.

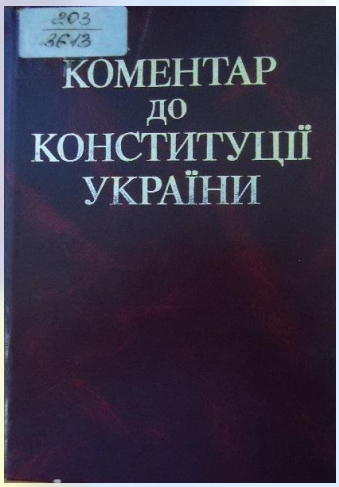

Коментар до Конституції України / В. Б. Авер'янов, В. Ф. Бойко, В. Борденюк [и др.]. – Київ, 1996. – 376 с. (203/3613)

У даному виданні, що було підготовлено Інститутом законодавства Верховної Ради України, в зрозумілій та доступній формі пояснюється зміст статей Конституції України.

Тисяча років української суспільно-політичної думки : У 9-ти томах / наук. ред. Т. Гунчак . – Київ : Дніпро, 2001. –Т. 9. (1989-2001 роки) / упоряд. і передмова Ю. Г. Шаповал ; ред. Я. Паньків . – 2001. – 659 с. (152/3265)

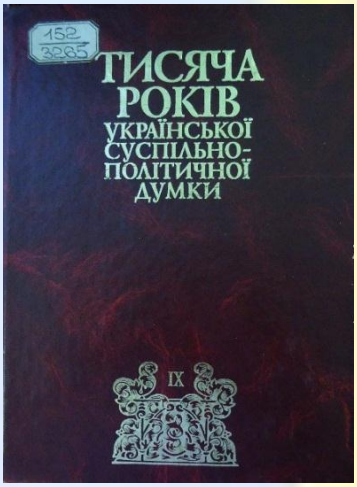

Збірник документів та матеріалів, що висвітлюють перебіг суспільно-політичних подій в Україні. Зокрема, в збірнику міститься чимало джерел, які ілюструють перебіг прийняття Конституції України. Слід наголосити, що у виданні величезна кількість документів та матеріалів, які вперше вводяться до наукового обігу і раніше були недоступні, навіть для фахівців з гуманітарних знань

Політична історія України. XX століття: У 6-ти т. / гол. ред. І. Ф. Курас ; НАН України, Ін-т політичних та етнонаціональних досліджень. – Київ : Генеза, 2002. – Т. 6 : Від тоталітаризму до демократії (1945-2002) / В. П. Андрущенко, В. К. Баран, О. Д. Бойко [та ін.]. – 2003. – 696 с. (79-а/6411)

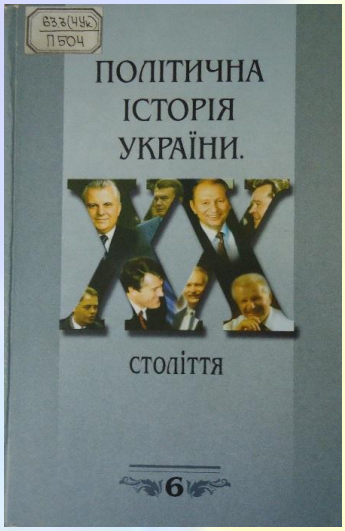

В останньому томі видання висвітлюється процес розпаду Радянського Союзу та перше десятиліття незалежної України. Особлива увага акцентується на проблемах та труднощах державотворчих та конституційних процесів в Україні 1990-х років. Робота написана з широким залученням історичних джерел: архівних документів, економічної статистики, соціологічних даних, газетних публікацій, спогадів тощо.

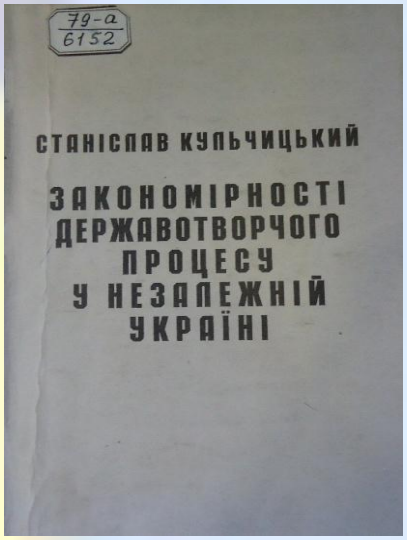

Кульчицький С. В. Закономірності державотворчого процесу у незалежній Україні / С. В. Кульчицький ; НАН України, Ін-т історії України. – Київ, 2001. – 160 с. (79-а/6152)

У праці відомого українського історика, що складається з циклу статей, аналізується трансформаційний процес та його проблематика в сучасній Україні. Автор детально висвітлює перебіг, що передував прийняттю Конституції та власне події Конституційної ночі.

Модернізаційні процеси.

Новою точкою відліку в процесі історії українського конституціоналізму став 1996 рік. У 2000 році в Україні виникає чергова політична криза. Президент та Верховна Рада вступили у конфлікт через розподіл повноважень та управління важелями державної влади. У 2005 році, коли посаду Президента України отримав Віктор Андрійович Ющенко, було проведено кардинальні зміни до Конституції за згодою більшості в парламенті. Так, влада президента дещо обмежувалась, українська держава з президентсько-парламентської, еволюціонувала у парламентсько-президентську. На деякий час конфлікт було вичерпано. Але в 2010 році, коли було обрано президентом

Віктора Федоровича Януковича, почалось реформування Конституції з метою посилення влади Президента та послабленням ролі Верховної Ради в державному житті країни. Багато пропозицій та проектів, з метою повернення до Конституції 2004 року, були проігноровані та нівельовані. Після важких та буремних подій 2014 року більшістю в парламенті було повернуто Конституцію 2004 року. Також почались модернізаційні зміни та проекти до Конституції, у зв'язку з децентралізацією влади та послабленням впливу центру. 3 березня 2015 року Президент Порошенко створив Конституційну Комісію, яка розроблятиме зміни до Основного Закону.

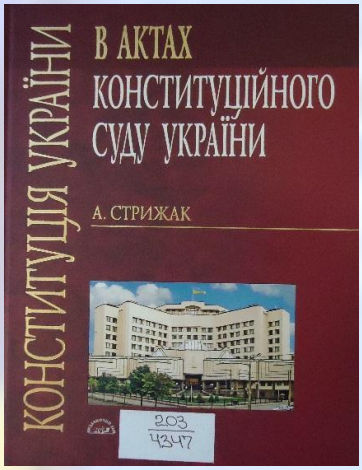

Стрижак А. А. Конституція України в актах Конституційного Суду України (аналітичний огляд та коментар) / А. А. Стрижак. – Київ : Ін Юре, 2010. – 629 с. (203/4347)

У роботі містяться результати аналітичного дослідження практики конституційного судочинства і дотримання верховенства Конституції як Основного Закону держави. Автор дає цікаві коментарі з питань конституційних законів та інших правових актів. Праця популяризує діяльність органу конституційної юрисдикції в Україні.

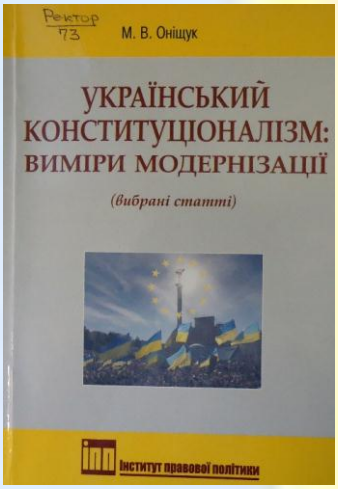

Оніщук М. В. Український конституціоналізм: вимір модернізації (вибрані статті) / М. В. Оніщук ; передм. Ю. Л. Бошицький ; Ін-т правової політики. – Київ : Юрінком Інтер, 2013. – 113 с. (Ректор/73)

У даному збірнику розміщені авторські статті з питань державотворення, конституціоналізму та перспектив конституційної реформи в Україні. В роботі проаналізовані модернізаційні процеси, що відбуваються в українському конституціоналізмі.

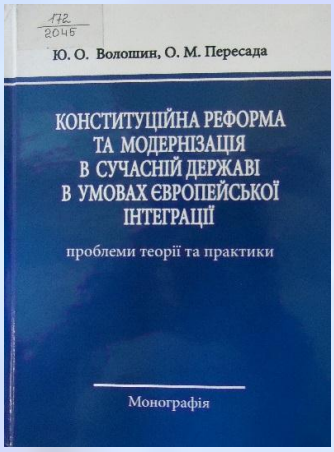

Волошин Ю. О. Конституційна реформа та модернізація в сучасній державі в умовах європейської інтеграції: проблеми теорії та практики / Ю. О. Волошин, О. М. Пересада ; Маріупольський держ. ун-т, Представництво Європейської організації публічного права в Україні. – Одеса : Фенікс, 2013. – 207 с. (172/2045)

Монографію присвячено висвітленню аспектів реалізації конституційних реформ в сучасних державах. За приклад узято країни Європейського Союзу. В праці проводиться порівняльний аналіз конституційного процесу в Україні та країнах Балтії і Польщі. На підставі практичного аналізу даного досвіду обґрунтовується необхідність широкої конституційної реформи в Україні.

Селиванов А. А. Вопросы теории конституционного правосудия в Украине: актуальные вопросы современного развития конституционного правосудия / А. А. Селиванов, А. А. Стрижак. – Киев : Логос, 2010. – 269 с. (162/9742)

У даному монографічному дослідженні розглянуто теоретичні питання конституційного правосуддя, що реалізується в двох важливих напрямках: конституційному контролі та офіційному тлумаченні норм Конституції і законів України. В праці висвітлюються проблеми пов’язані з принципом верховенства права в Україні.

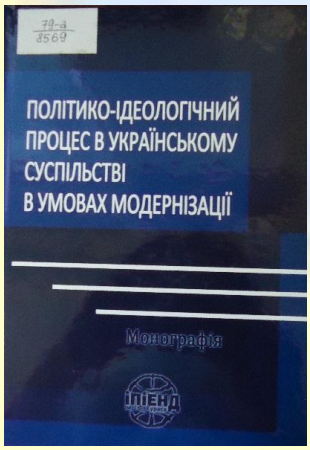

Політико-ідеологічний процес в українському суспільстві в умовах модернізації: порівняльний аналіз / Ф. М. Рудич, Р. В. Балабан, Т. А. Бевз ; НАН України, Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. – Київ, 2013. – 445 с. (79-а/8569)

У даній роботі досліджується політико-ідеологічний процес в Україні. На потужній джерельній базі, що включає широкий масив вітчизняних та зарубіжних документів, розкривається

державотворчий та конституційний процеси в Україні. Праця супроводжується порівняльним аналізом України з країнами СНД, Прибалтики та Європи.

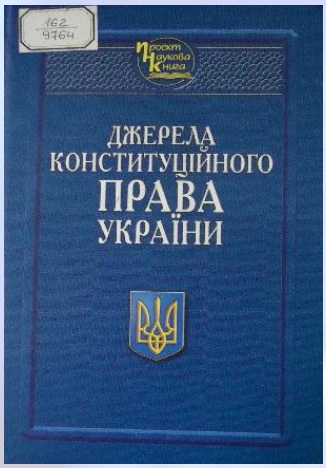

Джерела конституційного права України / Ю. С. Шемшученко, Н. М. Пархоменко, О. В. Скрипнюк [та ін.] ; відп. ред. : Ю. С. Шемшученко, О. І. Ющик ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ, 2010. – 710 с. (162/9764)

У даному виданні досліджено теоретичні основи визначення джерел конституційного права з урахуванням положень загальної теорії права та специфіки цієї галузі, наведена порівняльно-правова характеристика джерел конституційного права України та зарубіжних країн.

Прієшкіна О. В. Конституційний лад України: актуальні питання становлення, інституціоналізації та розвитку / О. В. Прієшкіна. – Одеса : Фенікс, 2008. – 279 с. (162/9934)

У праці визначено теоретичні засади становлення, розвитку та модернізації конституційного ладу в Україні. Особлива увага приділяється ролі та значенню конституційного ладу України для становлення, організації та функціонування держави в умовах ринкових відносин. Пропонуються практичні рішення колізій, що виникають у цій сфері, а також формуються пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства та аналізуються основні міжнародно-правові аспекти основ конституційного ладу України в контексті світової правової глобалізації.

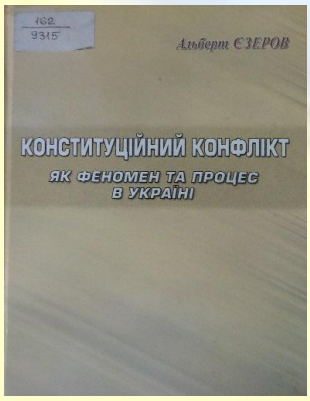

Єзеров А. А. Конституційний конфлікт як феномен та процес в Україні / А. А. Єзеров ; Одеська нац. юрид. акад. – Одеса : Юрид. літ., 2008. – 236 с. (162/9315)

У монографії, на основі системного підходу, здійснено комплексне дослідження особливостей та

закономірностей конституційного конфлікту як феномена і процесу політико-правової реальності сучасного державотворення в Україні та зумовлених цим актуальних теоретичних і практичних питань. Автор детально простежує витоки конфлікту між парламентом та президентом, їх еволюцію та подальший розвиток.

Теліпко В. Е. Науково-практичний коментар Конституції України. Станом на 1 грудня 2010 р. / Владислав Едуардович Теліпко ; за ред.: В. Л. Мусіяка. – Київ : Центр учбової літ. (ЦУЛ), 2011. – 539 с. (203/4243)

У даній праці подано постатейний аналіз Конституції України станом на 1 грудня 2010 року.

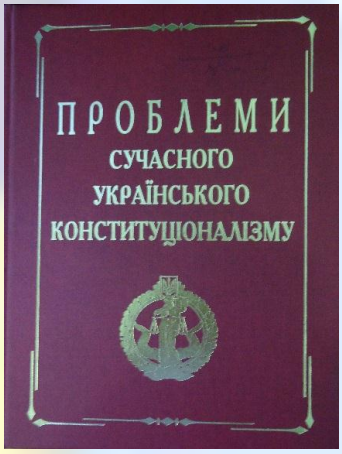

Проблеми сучасного українського конституціоналізму: збірка на пошану першого Голови Конституційного Суду України, проф. Леоніда Юзькова / упоряд.: В. Д. Бринцев, В. М. Кампо ; заг. ред. А. А. Стрижак ; упоряд.: П. Б. Стецюк ; Акад. правових наук України. – Київ : Логос, 2008. – 352 с. (Смынтына/1095)

Збірка містить праці Леоніда Юзькова, а також популярні статті та нариси, які відображають конституційно-правову думку в сучасній Україні. Також в праці містяться статті, що присвячені модернізаційним змінам в конституційному процесі держави.

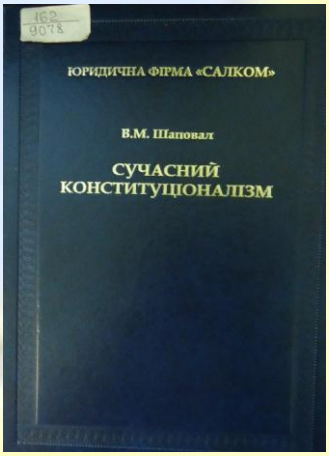

Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм / Володимир Миколайович Шаповал. – Київ : Юрінком Інтер : Салком, 2005. – 559 с. (162/9078)

У праці досліджується історичний розвиток та генезис конституціоналізму. Автор проводить широкий аналіз проблематики політичного і державно-правового розвитку України та інших країн. В праці широко висвітлено, які різні прояви та умови має конституціоналізм у різних країнах.

Слід також нагадати, що саме Конституція визначає та закріплює символи держави: герб, прапор, гімн.

Герб.

Офіційний Малий Герб України

Сучасний Державний Герб України веде надзвичайно довгу свою історію. Зображення тризуба та елементів з тризубом зустрічається ще у шумеро-аккадській цивілізації з різноманітними цілями (магія, елемент естетики).Тризуб був відомим і в античному світі. Різноманітні види тризуба використовували кочові народи для нанесення тавра на свою власність та як елемент своєї влади.

Срібник князя Володимира

Перші монети Русі карбовані князем Володимира Великого зображали тризуб. Тризуб також зображувався на монетах Святополка Володимировича та Ярослава Мудрого. Більшість дослідників вважають цей символ – знаком Рюриковичей. Сучасні науковці і досі сперечаються, що значить тризуб: магічний символ, символ уособлення влади – тамга як в кочових народів, рунічний напис, зашифрований напис, зображення атакуючого сокола-рарога в польоті, тощо.

Златник князя Володимира

Саме в Україні тризуб надійно закріпився в народній пам’яті. Козаки, міщани та дрібна шляхта карбували тризуб на предметах побуту. Частими були випадки нанесення тризубу на надмогильних каменях запорожців.

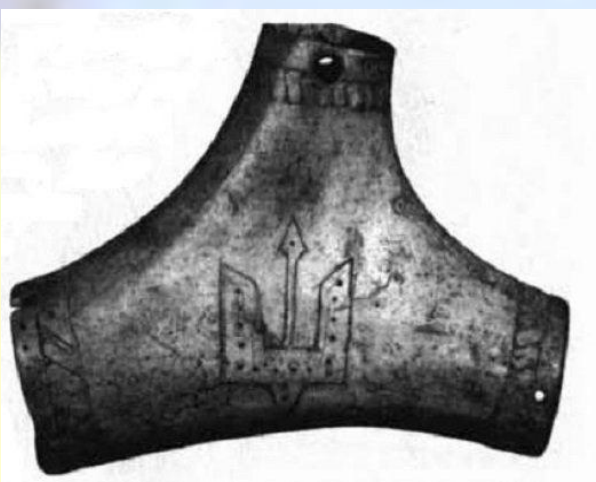

Тризуб на козацькій порохівниці. XVIII ст.

З формуванням української державності в 1917 році виникає потреба в офіційних державних символах. Відомий історик М. Грушевський пропонував взяти за основу золотий плуг (він мав символізувати хліборобську та селянську основу української нації), а поруч нього менші за розмірами герби, що траплялись в історії України, серед них і тризуб. Проте професор В. Антонович заперечив та переконав використати тризуб, що походив з часів Русі та використовувався князями, таким чином, зберігаючи історичну спадковість державотворення. Після недовгих суперечок цей варіант було прийнято. Після гетьманського перевороту було запропоновано та прийнято новий герб, проте і він в своїй основі містив тризуб (під тризубом зображувався козак з мушкетом; художник Георгій Нарбут)

Малий Герб УНР. Затверджений в 1918 році.

19-го лютого 1992 року Верховна Рада України постановою № 2137-XII затвердила Герб України: ним став золотий тризуб на синьому полі, таким чином простежувалась історична спадковість та правонаступність Київської Русі, визвольних змагань XX століття. 15 липня 2009 року Кабінет Міністрів України остаточно затвердив Великий Герб України.

Великий Герб України.

Прапор

Поєднання жовтого з синім кольорів бере свій початок використання ще в Руському королівстві в XIV столітті.

Запорожці пишуть листа турецькому султанові. Худ. І. Рєпін. Консультантом художника був відомий історик, козакознавець Д. Яворницький. На картині видно згорнутий бойовий прапор синьо-жовтого кольору.

Окремі українські землі XV-XVII століть використовували у своїй символіці це поєднання. За часів козаччини найбільш популярними були червоні стяги та хоругви, проте частими траплялись і факти залучення синьо-жовтого прапору. Деякі сотні та полки Гетьманщини нерідко його використовували.

Бій козаків Кальницького полку на чолі з Іваном Богуном з поляками у Вінниці в березні 1651 року. Серед козацьких прапорів видно і синьо-жовтий стяг.

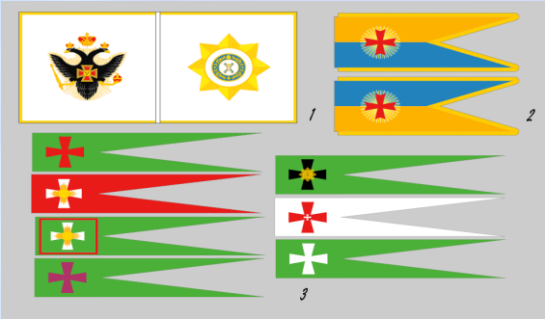

Прапори Чорноморського козацького війська (в 1792 році чорноморці були переселені на Кубань, а з 1860 року реорганізовані в Кубанське козаче військо зі злиттям чорноморців з лінейними козаками: 1) військова хоругва 1788 року; 2) хоругва 1803 року, дарована Олександром I; 3) курінні значки 1788 року, даровані Катериною II).

Синьо-жовтий стяг використовувався українцями під час подій 1848-1848 рр. в Австрійській імперії.

З початком революційних подій 1917 року, активно починає застосовуватись прапор з синього та жовтого кольорів. Порядок кольорів був наступним: блакитна смуга зверху, жовта смуга знизу. Незмінним було розташування кольорів у прапорах УНР та держави Скоропадського. Цей прапор набув стільки популярності, що навіть був використаний в Українській Народній Республіці Рад.

Прапор Української Народної Республіки Рад (1917-1918)

З початком загострення політичної кризи в СРСР синьо-жовтий прапор виринає із забуття. Прапор все більше і частіше використовується на мітингах та зборах. 23 серпня 1991 року він був піднятий над будівлею Верховної Ради України.

Державний Прапор України.

Гімн

Автор слів українського гімну – Павло Чубинський – видатний етнограф та суспільний діяч. П. Чубинського до написання надихнули сербські студенти, які під час однієї з вечірок заспівали старовинну народну пісню.

Вперше слова гімну були надруковані в 1863 році. В цьому ж році священник-композитор з Галичини Михайло Вербицький написав музику для цього тексту. Музика вийшла досить оригінальна, адже за основу композитор брав мелодику літургійного церковного співу.

Твір поступово набирає популярності та стає «візитною карткою» українофіла, а згодом і українця, який веде активне суспільно-політичне життя та бореться за Україну.

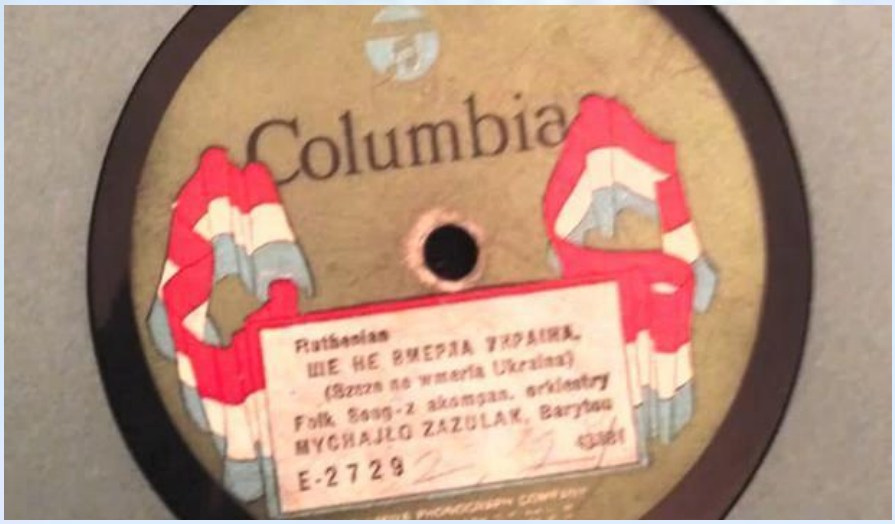

Один з перших відомих звукозаписів «Ще не вмерла Україна». 1915 рік.

6 березня 2003 року Верховна Рада України ухвалила Закон «Про Державний Гімн України»

При використанні матеріалів віртуальної виставки посилання на офіційний сайт Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова обов’язкове

Автор-упорядник Д. В. Кобельський